

פרק שלישי; דפים ט – י

טז. מה דין קרבן חטאת בכהן משיח ובנשיא, באופנים דלהלן?

א. חטאו ואח"כ עברו מגדולתם.

ב. עברו מגדולתם ואח"כ חטאו.

ג. חטאו עד שלא נתמנו, ואח"כ נתמנו.

ד. נשיא שנצטרע וחטא.

א. כהן משיח ונשיא שחטאו ואחר כך עברו מגדולתם – כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר. לרבי שמעון, נשיא שנודע לו על חטאו לאחר שעבר – פטור, שצריך חטאה וידיעה בחיוב [משא"כ כהן משיח, הלא אפילו חטא לאחר שעבר מביא פר] (רש"י; תורא"ש). ויש חולקים (ע' ירושלמי; רש"ש).

ב. עברו מגדולתם ואחר כך חטאו; כהן משיח מביא פר (והקריב על חטאתו... – מלמד שמביא חטאתו משעבר). והנשיא מביא כשבה או שעירה כהדיוט (אשר נשיא יחטא – כשהוא נשיא).

ג. חטאו עד שלא נתמנו ונתמנו – הרי אלו כהדיוטות. ולרבי שמעון, אם נודע להם משנתמנו – פטורים, שלדעתו צריך חטא וידיעה בחיוב אחד.

חטא בשמיעת קול בשוגג כשהוא הדיוט, ונתמנה לנשיא ונודע לו – נראה שלריה"ג פטור, משום שכעת נשתנה דינו למצב של פטור [וכמו שאמרו 'אשתני דינא – אשתני קטלא' הכי נמי בקרבן], ואילו לרבי עקיבא חייב, כי לשיטתו אין פטור בעצם מקרבן אלא מפני שאינו מעיד כשהוא נשיא. [ובזה מבוארים דברי הרמב"ם שבמקום אחד כתב שהמלך מביא קרבן על שבועת העדות (שגגות י) ובמקום אחר פסק (שבועות י) שאין במלך חיוב קרבן זה – כי אמנם בעודו מלך אינו מתחייב, אבל הלא שייך שיחטא כשהוא הדיוט, ואז חייב בקרבן גם לאחר שנתמנה] (עפ"י אבי עזרי מלכים ג, ז. עוד בישוב פסקי הרמב"ם ע' בספר דבר אברהם ח"ב לב, יד-יז).

ד. נשיא שנצטרע וחטא – הרי הוא כהדיוט, מפני שעבר מנשיאותו.

לדברי רבי יוסי הגלילי (כפרש"י), שהנשיא פטור מקרבן עולה ויורד, אפילו חטא שנצטרע אינו מביא רב נחמן בר יצחק).

א. יש מפרשים שאף לריה"ג מביא, שהרי כעת אין בידו ליקח ממון מהעם והרי יכול לבוא לידי עניות (עפ"י הרמ"ה, מובא בתורא"ש).

ב. הרש"ש הבין בדברי רש"י שלרבי יוסי הגלילי, נשיא שנצטרע וחטא – מביא שעיר ואינו כהדיוט (ופקפק על כך).

דף י

יז. א. נגעי אונסין – האם הם מטמאים?

ב. נגעים שנוצרו לפני הדיבור, וכן זיבות שלפני הדיבור – האם היו מטמאים לאחר הדיבור?

- א. רבי שמעון אמר שנגעיו אונסין אינם מטמאים (ונתתי נגע צרעת...). ופרשו שדיבר על נגעים שבאו ע"י רוחות, כגון ע"י שד (רבא) או ע"י כשפים (רב פפא). הרמב"ם השמיט אופנים אלו שאינם טבעיים, כדרכו, אבל שעל ידי נפילה והכאה וכיו"ב – מטמאים.
- ב. נגעים או זיבות שבאו קודם הדיבור, אינם מטמאים לאחר הדיבור (כי יהיה זב מבשרו; אדם כי יהיה בעור בשרו... – מכאן ואילך).

דף יא

- יח. א. נשיא שאכל חצי כזית חלב בעודו הדיוט, ונתמנה, והשלים לזית ואח"כ נודע לו – מה דינו?
 ב. אבל חצי כזית חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה, ועבר, והשלימו – מה דינו?
 ג. אבל ספק חלב כשהוא הדיוט, ונתמנה, ונודע לו על ספקו – מהו?
 א. אבל בשוגג חצי כזית חלב, ונתמנה לנשיא והשלימו – פטור מכלום (מעם הארץ – פרט לנשיא).
- ב. אבל חצי כזית, ונתמנה ועבר, והשלימו – רבא שאל זאת מרב נחמן, האם הנשיאות מפסקת אם לאו. וניסו להוכיח שפטור, ודחו ההוכחה.
- ג. מי שנתמנה לנשיא ואחר כך נודע לו שאכל ספק חלב בעודו הדיוט; לדברי חכמים שהולכים אחר שעת החטא ואין נפקותא בשעת הידיעה – מביא אשם תלוי. ולדברי רבי שמעון שמצריך גם ידיעה באותו חיוב – עלה הדבר ב'תיקו' האם חייב להביא אשם תלוי או פטור [מאחר ולענין ספק לא נשתנה קרבנו כלל].
- יט. א. מומר לאכילת חלב – האם מביא קרבן על הדם?
 ב. האוכל איסורים לתאבון [ואם לפניו התר ואיסור – אוכל את התר ולא את האיסור] ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו – האם מביא קרבן?
 ג. אבל חלב והפריש קרבן והמיר ואח"כ חזר בו – האם קרבנו קרב?
 ד. איזהו 'מומר' ואיזהו 'מין'?
- א. מומר לאכילת חלב שאכל דם בשוגג, וכיו"ב; רב המנונא אמר לתלות זאת במחלוקת תנאים, האם מביא קרבן [כי אילו ידע שהוא דם, היה נמנע, והריהו 'שב מידיעתו'], אם לאו [מעם הארץ – פרט למומר]. והקשו על כך מדברי רבא דכולי עלמא מומר לאכול חלב אינו מומר לדם, הלכך מביא קרבן.
- ב. האוכל איסורי תורה לתאבון, ונתחלף לו חלב בשומן ובא להביא קרבן חטאת – אמרו בגמרא לתלות שאלה זו במחלוקת תנאים; לתנא קמא אינו מביא קרבן [מעם הארץ – פרט למומר]. ולרבי שמעון בר' יוסי שאמר משום רבי שמעון – מביא, כיון שאילו היה מוצא חתיכה של התר, לא היה עובר, הרי זה 'שב מידיעתו'.
- ג. אבל חלב והפריש קרבן והמיר ואח"כ חזר בו; הואיל ונדחה (שכשנעשה מומר אינו בר הבאת קרבן) – ידחה.
- ד. לדברי רבי יוחנן בפירוש הברייתא, אבל חלב לתאבון – הרי זה 'מומר'. להכעיס – הרי זה 'צדוקי' / 'מין'.